

Ärakiri
Ärisaladused on välja jäetud

PEADIREKTORI ASETÄITJA

OTSUS

25.06.2007.a nr 27-KO

Koondumisele nr 15/2007 OÜ Koduapteek/OÜ Trendwarex loa andmine

1. Koondumine

11.06.2007.a esitas OÜ Koduapteek esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt OÜ Koduapteek omandab 22.05.2007.a sõlmitud osa müügilepingu alusel valitseva mõju OÜ Trendwarex üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 12.06.2007.a OÜ Koduapteek ja OÜ Trendwarex koondumise teate saamise kohta teate väljaandes „Ametlikud Teadaanded”. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks OÜ Koduapteek ja OÜ Trendwarex.

OÜ Koduapteek (registrikood 10709596) on Soomes registreeritud Tamro Oyj kontserni kuuluv ravimite jaemüügiga tegelev ettevõtja, kontserni kuulub ka ravimite hulgimüügiga tegelev Tamro Eesti OÜ. Tamro Oyj kuulub omakorda PHOENIX International Beteiligungs GmbH (Saksamaa) kontserni.

OÜ Trendwarex (registrikood 11354221) on tegevust alustav äriühing, mille põhitegevuseks on äri- ja juhtimisalane nõustamine. OÜ-le Trendwarex on 01.04.2007.a väljastatud üldapteegi tegevusluba tegutsemiseks Pärnu linnas Ranna Villas, kus enne on tegutsenud apteek.

3. Õiguslik hinnang

3.1. Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

OÜ Koduapteek 01.02.2006 – 31.01.2007 majandusaasta käive Eestis (konsolideeritud koos Tamro Eesti OÜ-ga) oli 924,7 miljonit krooni.

OÜ-le Trendwarex on väljastatud üldapteegi tegevusluba ja ta hakkab osutama apteegiteenust Pärnus Ranna Villa apteegis, kus eelnevalt on apteegiteenust osutanud OÜ Ranna Apteek.

Vastavalt KonkS § 24 lõikele 7 juhul, kui eelneva kahe aasta jooksul on üks ja sama ettevõtja või samasse kontserni kuuluv ettevõtja omandanud valitseva mõju ettevõtjate üle, kes tegutsevad Eestis ühes ja samas majandusharus, peab selle ettevõtja käive, kelle üle omandatakse valitsev mõju, sisaldama ka nende ettevõtjate käivet, kelle üle on valitsev mõju omandatud koondumisele eelneva kahe aasta jooksul.

Konkurentsiameti peadirektori 26.04.2007.a otsusega nr 16-KO anti luba koondumisele, millega OÜ Koduapteek omandas valitseva mõju OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek üle. Nimetatud ettevõtjate 2006.a käive Eestis oli 14,4 miljonit krooni.

Konkurentsiameti peadirektori otsusega 18.01.2007.a anti luba koondumisele, millega OÜ Koduapteek omandas valitseva mõju OÜ Posti Apteek ja OÜ Viimsi Apteek üle. Nimetatud ettevõtjate 2005.a käive Eestis oli 11,5 miljonit krooni.

31.01.2006.a omandas OÜ Koduapteek 100% OÜ Nõmme Linnaapteek, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Rahva Rohud, OÜ Narva Kesklinna Apteek ja OÜ Kohtla-Järve Apteek üle. Nimetatud ettevõtjate 2004.a käive Eestis oli 54,9 miljonit krooni.

Seega ületavad koondumise osaliste käibed KonkS § 21 lg 1 sätestatud käibemäärasid, mistõttu kuulub käesolev koondumine kontrollimisele.

OÜ Koduapteek on eelneva kahe aasta jooksul omandanud veel muid apteekide, kuid kuna kontrolli kohaldamiseks vajalik käibekriteerium on täidetud juba eelmärgitud apteekide käivete liitmisel, siis ei ole varasemalt omandatud apteekide käibeid enam liidetud.

3.2. Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

3.2.1. Apteegiteenuse kaubaturg

OÜ Koduapteek tegeleb ja OÜ Trendwarex hakkab tegelema apteegiteenuse osutamisega. Apteegiteenuse ostjaks on tavatarbija, kelle seisukohalt on ühe apteegiteenuse osutaja teenus asendatav teise apteegiteenuse osutajaga, kes tegutseb esimesena nimetatud teenuseosutaja läheduses ja teenuseosutaja vahetamine ei too tarbijale kaasa ülemääraseid kulutusi. Ravimiseaduse § 29 lg 1 järgi on apteegiteenus ravimite jaemüük või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamisega ravimite sihipäraseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ning kasutaja teavitamisega ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ja

säilitamisest ning ravimite ekstemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine ja jaendamine. Apteegid jagunevad üld-, veterinaar- ja haiglaapteekideks. Käesoleva koondumise osalised tegutsevad üldapteekide poolt apteegiteenuse osutamisega. Apteegiteenuste kaubaturg on vastavalt Konkurentsiameti varasematele lahenditele (05.06.2003.a otsus nr 16-KO; 23.04.2004.a otsus nr 11-KO; 19.01.2005.a otsus nr 4-KO; 23.11.2005.a otsus nr 54-KO; 18.01.2007.a otsus nr 3-KO) määratletud läbi apteegiteenuse tegevusloa omajate. Euroopa Komisjon on ravimite jaemüüjate koondumiste puhul käsitlenud kaubaturuna kaubaturgu, kus tegutsevad vastavat tegevusloa omavad ettevõtjad. Euroopa Komisjon on eristanud apteegiteenuste, ravimite hulgimüügi ja ravimite tootmise kaubaturge. Kuna kõik apteegiteenuse tegevusloa omajad omavad kohustust müüa kõiki Eestis registreeritud müügiloaga ravimeid, on ostja seisukohalt ühe apteegi poolt osutatav apteegiteenus täielikult asendatav või vahetatav teise apteegiteenuse omaja poolt osutatava apteegiteenusega.

Kaupade käibimise ala (geograafiline kaubaturg) hõlmab ala, kus koondumise osalised tegelevad oma kaupade pakkumisega ja on seotud nende nõudlusega ning kus konkurentsitingimused on piisavalt homogeenised. Konkurentsiameti varasema praktika kohaselt kasutatakse ravimite jaemüügi kaubaturu geograafilise ulatuse piiritlemisel parameetrina tegevus- või haardepiirkonda, mis hõlmab apteegi ümber olevat territooriumi, kus asuvatel tarbijatel on sõiduvahendi abil võimalik jõuda apteeki 30 minutiga. Koondumise osaliste tegevuskohtadest lähtuvana võib käesoleva koondumise puhul piiritleda apteegiteenuste osutamise geograafiliseks piirkonnaks Pärnu linna, kus kattub horisontaalselt koondumise osaliste äritegevus.

3.2.2. Apteegiteenuse kaubaturu maht ja koondumise osaliste turuosad

Ravimiameti andmetel (www.sam.ee) oli Eestis 01.01.2007.a seisuga 523 üldapteeki, neist 323 põhiapteeki ja 200 haruapteeki. Pärnus on koondumise teate kohaselt 18 üldapteeki.

Eesti üldapteekide ja ravimite müügi käive aastatel 2004 – 2006 oli järgmine (milj.kr.):

	Üldapteekide käive	Ravimid
2004	2 317	1 884
2005	2 473	1 997
2006	2 787	2 228

Ravimite käive moodustas apteekide kogukäibest 80% ning muude kaupade käive 20%. Muude kaupade hulka kuuluvad hügieenitarbed, põetusvahendid, meditsiinitehnika, toidulisandid, loodustooted, kosmeetika jms.

Pärnu üldapteekide jaemüügi käive oli 2006.a [...] miljonit krooni.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 „Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 p 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline

kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ning koondumine viib vähemalt 15 protsendilise turuosani.

Käesoleva koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt Pärnu linnas. Kuna koondumise osaliste turuosa Pärnus on üle 15%, siis on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

3.2.3. Ravimite hulgimüügi kaubaturg

OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ tegutseb ravimite hulgimüügi kaubaturul, mis on turustamise järgmisel tasandil seotud apteegiteenuse kaubaturuga, kus hakkab tegutsema OÜ Trendwarex.

Ravimiseaduse § 26 lg 1 kohaselt võib ravimeid hulgi müüa ja väljastada ainult ravimite hulgimüügi tegevusloa omaja ja ravimite tootmise tegevusloa omaja. Ravimiseaduse § 26 lg 4 kohaselt võib ravimite hulgimüügi korras ravimeid müüa ainult apteegiteenuse osutamise, ravimite tootmise ja ravimite hulgimüügi tegevusloa omajatele. Seega on ravimite hulgimüüja klientideks ehk kauba ostjateks apteegiteenuste osutajad. Euroopa Komisjon on oma lahendites (COMP/M.716; COMP/M.2193; COMP/M.2573; IV/M.2432) lähtunud kaubaturu määramisel üldtunnustatud rahvusvahelisest tegevusalade klassifikaatorist NACE, mille G.51.46 klassis on märgitud ravimite hulgimüük. Euroopa Komisjon on ravimite hulgimüügi turul eristanud 1) tootjaid, kes ise müüvad oma ravimeid, 2) hulgimüüjaid, kes müüvad laias valikus ravimeid ja 3) hulgimüüjaid, kes müüvad piiratud valikus ravimeid. Eestis on kõikidel hulgimüüjatel seadusest tulenevalt ühtsed õigused ja kohustused ning nad konkureerivad võrdsetel alustel. Osalist tootevalikut pakkuvatel ettevõtjatel on võimalik laiendada tootevalikut, hankides täiendavaid ravimeid teistelt hulgimüüjatelt. Kõik hulgimüügiõigust omavad ettevõtjad on ostja, s.o apteegiteenust osutavate ettevõtjate seisukohalt suures osas vahetatavad või asendatavad. Ravimite hulgimüügi kaubaturu alla kuuluvad nii humaan- kui ka veterinaarravimid, kuid arvestades, et käesoleva koondumisega on horisontaalselt mõjutatud humaanravimite jaemüügiturg Tallinnas, on ravimite hulgimüügi kaubaturu puhul esitatud andmed ainult humaanravimite kohta. Arvestades eeltooduga ja tuginedes Konkurentsiameti varasemale praktikale on käesoleva koondumise puhul määratletud kaubaturuna ravimite hulgimüügi kaubaturg ja piiritletud see Eesti territooriumiga. Ravimite hulgimüügi kaubaturul Eestis tegutseb ühe müüjana OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ.

3.2.4. Ravimite hulgimüügi kaubaturu maht ja turuosad

Ravimiameti andmetel oli Eesti ravimite hulgimüügituru maht 2004.a - 1 920 miljonit krooni, 2005.a – 2 012 miljonit krooni ja 2006.a – 2 261 miljonit krooni.

Ravimiameti tegevuslubade registri 01.01.2007.a seisuga oli Eestis 45 ravimite hulgimüügi tegevusluba omavat ettevõtjat.

Tamro Eesti OÜ turuosa Eesti ravimite hulgimüügil oli 2004.a – 29,9 %, 2005.a – 30,5 % ja 2006.a – 30,2 %.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 „Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 p 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturg selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb koondumise teine osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti.

Kuna käesoleva koondumise puhul on üheks koondumise osaliseks OÜ Koduapteek, kellega samasse kontserni kuulub ravimite hulгимүүja Tamro Eesti OÜ, kelle turuosa Eesti ravimite hulгимүүgi kaubaturul oli Ravimiameti andmetel aastatel 2005 – 2006 üle 25%, ja teiseks osaliseks apteegiteenuse kaubaturul tegutsemist alustav OÜ Trendwareks, siis on tegemist vertikaalselt mõjutatud ravimite hulгимүүgi kaubaturuga.

3.3. Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

3.3.1. Apteegiteenuse kaubaturg

Käesoleva koondumise osaliste ravimite jaemüügiteenus kattub horisontaalselt Pärnu linnas. Pärnus on käesoleval ajal 18 üldapteeki, millest kahe apteegi omanik on OÜ Koduapteek. Samas +Apteek1 turundusketti kuulub Pärnus kokku 6 apteeki. Ravimituru arengu suundumuseks Eestis on ettevõtjate integratsioon vertikaalsel tasandil. Hulгимүүjatega omandisuhete kaudu seotud apteegikettide apteekide iseloomustab kõrge lojaalsus kontserni hulгимүүjale, kellelt nad teevad peamised ostud.

Käesoleva koondumise tulemusel omandab Tamro Oyj kontserni kuuluv OÜ Koduapteek ühe apteegi Pärnu linnas ja tema turuosa võib suureneda [...] %-ni. Apteegid kasutavad kaubamärki +Apteek1.

OÜ Koduapteek peamine konkurent Pärnus on Terve Pere Apteek OÜ (turuosa [...]%). Apotheka turundusketti kuulub Pärnus 7 apteeki. Suuremateks konkurentideks on veel sõltumatud, turunduskettidesse mittekuuluvad apteegid AS Pharmac (turuosa ligikaudu [...]%), AS Ülejõe Apteek (turuosa ligikaudu [...]%) jt.

Apteegiteenuste kaubaturule sisenemisel esineb juriidilisi tõkkeid, kuna alates 01.01.2006.a hakkasid kehtima piirangud, mille järgi linnas tegutsemiseks ei anta välja uusi üldapteegi tegevuslubasid ega saa luua uusi üldapteegi struktuuriüksusi ega muuta üldapteegi, sealhulgas üldapteegi struktuuriüksuse tegutsemiskohta, kui Ravimiameti ja Statistikaameti andmetel on selles linnas ühe üldapteegi kohta vähem kui 3000 elanikku.

Kaubaturule sisenetakse reeglina läbi rendilepingute uuendamise vanade apteekide asukohtades ja uute apteegipindade avamisega peamiselt uutes kaubanduskeskustes. Ravimiseadus sätestab ka piiranguid apteegi omanikeringile ning keelab apteegi juhatajal töötada samaaegselt ravimite tootmise või hulгимүүgi tegevusloa omaja juures.

3.3.2. Ravimite hulгимүүgi kaubaturg

Ravimite hulгимүүgi kaubaturule sisenemisele ei esine olulisi juriidilisi tõkkeid. Piiranguid kaubaturul tegutsevatele ettevõtjate arvule kehtestatud ei ole. Samas ravimite hulгимүүgi tegevusloa omava eraõigusliku juriidilise isiku osanikuks või aktsionäriks ei või olla üldapteegi tegevusloa omaja ja tema tütarettevõtja.

Peamisteks turuosalisteks ravimite hulгимүүgiturul on Tamro Eesti OÜ, kelle turuosa Ravimiameti hinnangul oli 2006.a 30,2 %, talle järgnesid Magnum Medical OÜ 27%-lise turuosaga, Apteekide Koostöö Hulгимүүk OÜ 12,9 %-lise turuosaga ja Nordic Pharma OÜ 11,7 %-lise turuosaga. Lisaks neile tegutseb turul väiksemaid konkurente. Ravimite hulгимүүjad konkureerivad võrdsetel alustel. Mõned hulгимүүjad pakuvad küll ainult teatud tootjate või konkreetset gruppi ravimeid, kuid sellistel hulгимүүjatel on reaalne võimalus laiendada pakutavat kaubavalikut, hankides vastavad ravimid teistelt ravimite hulгимүүjatel. Suurimate ravimite hulгимүүjate nagu Magnum Medical OÜ, Tamro Eesti OÜ ja Apteekide Koostöö Hulгимүүk OÜ kaubavaliku hulka kuulub enamik Eestis registreeritud erineva toimeainega ravimitest. Eesti ravimituru suundumuseks on apteegiteenuste ja ravimite hulгимүүjate integratsioon vertikaalsel tasandil, mistõttu ravimite hulгимүүjad varustavad põhiliselt ise oma kontserni kuuluvaid apteeke või omandisuhete kaudu seotud apteeke. Samas võivad apteegiteenust osutavad ettevõtjad ravimeid tarnida ka muudelt hulгимүүgi ettevõtjatel kui vaid oma kontserni kuuluvatelt hulгимүүjatel. Ühe apteegi omandamine ei muuda oluliselt Tamro Eesti OÜ turuosa.

3.3.3. Järeldused

Käesoleva koondumise tagajärjel suureneb OÜ Koduapteek turuosa ravimite jaemүүgi kaubaturul Pärnu linnas ligikaudu [...] % suuruseks. Apteegiteenuste kaubaturul Pärnus on OÜ Koduapteek peamised konkurendid Terve Pere Apteek OÜ (turuosa [...] %), AS Pharmac (turuosa [...] %), AS Ülejõe Apteek (turuosa [...] %) jt. Pärnu ravimiteenuste kaubaturule jääb ka koondumise järgselt mitmeid iseseisvaid apteegiteenust osutavaid ettevõtjaid, kes ei ole kontsentreeritud ravimite hulгимүүgiettevõtjate juurde. Ka ravimite hinnatase nii hulgi- kui jaemүүgi puhul on suhteliselt ühtlane tingituna riiklikult reguleeritud juurdehindluspiirmääradest. Arvestades konkurentide arvu ning nende majanduslikku ja finantsjõudu, samuti kaubaturgude struktuuri ja turuosaliste turuosasid ei teki koondumise tagajärjel turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 mõistes, mis võimaldaks OÜ-l Koduapteek Pärnu apteegiteenuste kaubaturul tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Ravimite hulгимүүgi kaubaturul on Tamro Eesti OÜ-l tugevaid konkurente, kellel on samuti vertikaalselt integreeritud apteegikett. Käesolev koondumine ei mõjuta kuigi palju Tamro Eesti OÜ turuosa ravimite hulгимүүgi kaubaturul.

Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

3.4. Hinnang koondumisega seotud konkurentsipiirangule

Konkurentsiamet on seisukohal, et 22.05.2007.a sõlmitud Lepingu punktis 5.1 sätestatud konkurentsipiiranguid [...] aastaks võib lugeda koondumisega otseselt seotuks ja selle jõustamiseks vajalikeks, kuna nendega tagatakse omandatava vara väärtuse säilimine selle üleminekul müüjalt ostjale.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 punktist 1

Otsustan:

Anda luba OÜ Koduapteek ja OÜ Trendwarex koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Aini Proos